

- Karsten Westh
- 725 søer og 24.000 slagtesvin
- OUA-produktion

Sanerer for prrs med fuld produktion

Karsten Westh, dyrlæge **Simon Åkerblom** og **Morten Pedersen** i farestalden. Siden 2017 har soholdet været fri for prrs, og siden sommeren 2018 har slagtesvineholdet også været fri.

Brændegaard ligger lidt udenfor Østermarie på Bornholm.

De gamle silos er i sig selv et fantastisk syn. De er bygget af tegl og har en meget speciel farve. De er også meget høje og tynde. De er bygget i 1950'erne og har været i brug siden da. De er meget velbevarede og er et godt eksempel på dansk landbrugshåndværk. De er også et godt eksempel på dansk arkitektur. De er meget smukke og er et godt eksempel på dansk arkitektur. De er meget smukke og er et godt eksempel på dansk arkitektur.

Prrs: Prrs og OUA-produktion kan ikke kombineres. Derfor var Karsten Westh nødt til igen at forsøge at sanere både sit sohold og sin slagtesvineproduktion for prrs. Med hjælp fra dygtige medarbejdere, mange blodprøver og masser af sol sidste sommer kom en prrs-fri status i hus uden, at staldene blev tømt eller produktionen reduceret.

- Læs mere de næste sider**
- Det kræver mange blodprøver**
- Ros til medarbejderne**
- Andre kan gøre det samme**

Prrs gav plads til andre sygdomme

Sanering: Opstart af OUA-produktion betød, at Karsten Westh måtte sanere for prrs. Det er sket uden produktionsstop og næsten uden investeringer.

Af Morten Thomsen
 mot@landbrugsmediernes.dk
 tlf. 33 39 47 51

Tilbage i efteråret 2013 fik Karsten Wesths slagtesvinebesætning med 5.500 stipladser prrs type 2 (vaccine-prrs). I marts 2014 var sygdommen rykket til soholdet, der ligger to km væk.

”Vi opdagede det kun gennem blodprøver og oplevede stort set ingen forskel i produktionen”, husker Karsten Westh. Men da han kort efter overvejede at starte op med OUA-produktion (opdrættet uden antibiotika), blev han klar over, at prrs og OUA-produktion er en dårlig kombination.

I samråd med besætningsdyrlæge Simon Åkerblom, LVK, startede han derfor et ret omfattende vaccinations-

Dyrlægen forklarede os, at det var en rigtig dårlig idé, som vi straks skulle stoppe med.

Karsten Westh.

program, der skulle afløse de behandlinger med antibiotika, der ikke længere var tilladt: Blitz-vaccination af avlsdyr mod prrs, pcv2 og lawsonia-vaccination af smågrise.

”Det var hård kost for små-

grisene, og desværre så vi kun meget lille effekt”, fortæller Karsten Westh.

Trods vaccination mod lawsonia var sygdommen hård ved grisene fem til seks uger efter fravæning. De fik diaré og faldt i tilvækst.

I 2016 viste blodprøver, at soholdet stadig var positivt. Igen gennemførte de en blitz-vaccination af polte og gylte i soholdet.

Dårlig vane

Året efter viste blodprøver, at søerne var frie, men, at der var aktiv smitte i et par smågrisestalde. Årsagen var sandsynligvis en dårlig vane med, at de 10 til 20 mindste grise fra hver klimastald blev flyttet retur til næste hold.

”Dyrlægen forklarede os, at det var en rigtig dårlig idé, som vi straks skulle stoppe

med”, siger Karsten Westh, der erkender, at han ikke troede, at de få tilbageførte grise havde så stor betydning.

Fra juni 2017 er smågrisestaldene derfor konsekvent kørt som alt ind/alt ud. Det betød til gengæld, at grise under 26 kg blev aflivet i stedet for at blive flyttet tilbage.

Samtidig blev der i perioden skruet meget op for den interne smittebeskyttelse med blandt andet mere tøj- og støvleskift og ikke mindst streng disciplin om, at alle medarbejdere skulle overholde alle regler.

Disse driftsmæssige ændringer reducerede på få måneder prrs i soholdet og blandt smågrisene. I løbet af de næste måneder viste blodprøver, at smågrisene var frie ved overflytning til slagtesvinestalden.

Karsten Westh er glad for sit mælkeanlæg fra Agilia. Han benytter en 600 liter mælketank af rustfri stål til opblanding af mælk. Han begrænser mælkeforbruget til syv kr. pr. gris.

Karsten Westh

- 725 søer og 24.000 slagtesvin
- I efteråret 2013 blev slagtesvinestalden inficeret med prrs type 2 (vaccine-type). Kort efter blev soholdet også inficeret
- Forskellige tiltag med vaccination mod prrs fjernede ikke sygdommen helt
- Først da der ikke længere blev ført grise tilbage i smågrisestalden, kom der ro på prrs i klimastaldene
- Herefter blev prrs skubbet ud af slagtesvinestaldene ved en meget konsekvent intern smittebeskyttelse og afspærring mellem positive og negative grise

Væggen i poltestalden er eneste direkte investering, der er foretaget i forbindelse med saneringen. Der gik prrs-positive polte på den ene side og negative på den anden side. Døren var lukket og forsejlet.

Sanerer i fuld produktion

Så var det tid til at få slagtesvinestalden fri for prrs. Opgaven bestod i at gøre det i fuld produktion. Stalden er fuldsektioneret med 12 afdelinger. Da der var sikkerhed for, at de overførte smågrise var fri for prrs, blev der lavet en smittebarriere mellem sektioner med frie slagtesvin og sektioner med grise, der kunne have prrs.

Det krævede streng overholdelse af adgang til stalden og af pasningsrækkefølgen og var noget af det mest besværlige ved hele saneringen, ikke mindst når der skulle leveres slagtesvin og indsættes nye grise. Ikke desto mindre lykkedes det personalet at undgå at slæbe smitte fra positive til negative dyr.

”En sektion midt i stalden faldt dog for prrs ved blodprøver, men det lykkedes at undgå smitte til andre sektioner”, fortæller Karsten Westh.

Han var selv overrasket over, at det på denne måde kunne lade sig gøre at have positive dyr i en sektion uden, at det smittede dyr i andre sektioner.

Han og dyrlægen er inde på, at den varme og tørre sommer sidste år har været gunstig for saneringen. Jo mere uv-lys og jo mere ventilation i staldene, jo større drabseffekt på prrs-virus, der blæses ud gennem skorstene.

”Vi har nok været lidt heldige, at vi ikke har fået tilbagesmitte til de frie smågrise”, siger dyrlæge Simon Åkerblom, der selv mente, at det kunne være svært at sanere slagtesvinestalden uden produktionsstop, men, at det var forsøgt værd. Han har dog hele tiden opfordret ejer og personale til at prøve og ment, at der var en rimelig chance for succes.

Siden prrs-saneringen er coli-vaccinen Coliprotect kommet med. Det har ifølge ejeren

hjulpet meget på tilvæksten.

”Nu ligger vi omkring 460 gram i referencetilvækst”, siger Karsten Westh.

Selvom besætning nu har prrs-fri status, vil ejer og dyrlæge følge den tæt med blodprøver den næste tid.

Karsten Westh oplever mere brok efter overgang til OUA-produktion. Han skønner, at over halvdelen af dødeligheden i smågrise- og slagtesvinestalden (4,3 procent) skyldes brok.

OUA-produktion

- Ud af de pattegrise, der får grønt øremærke i farestalden, sker der følgende:
- 25 procent behandles med antibiotika i farestalden og mister øremærket
- 5 procent mister øremærket i smågrise-stalden
- 2-3 procent mister øremærket i slagtesvinestalden

Atyisk fodring

- Karsten Westh har fodret med hjemmeavlede hestebønner i flere år
- I år planlægger han 180 ha mod 130 ha de tidligere år
- Han modtager 45 ton permeatvalle dagligt til sine slagtesvin
- Han modtager også mask fra det lokale bryggeri og kan derfor kalde sine grise ’Hyggegrise - fulde svin’

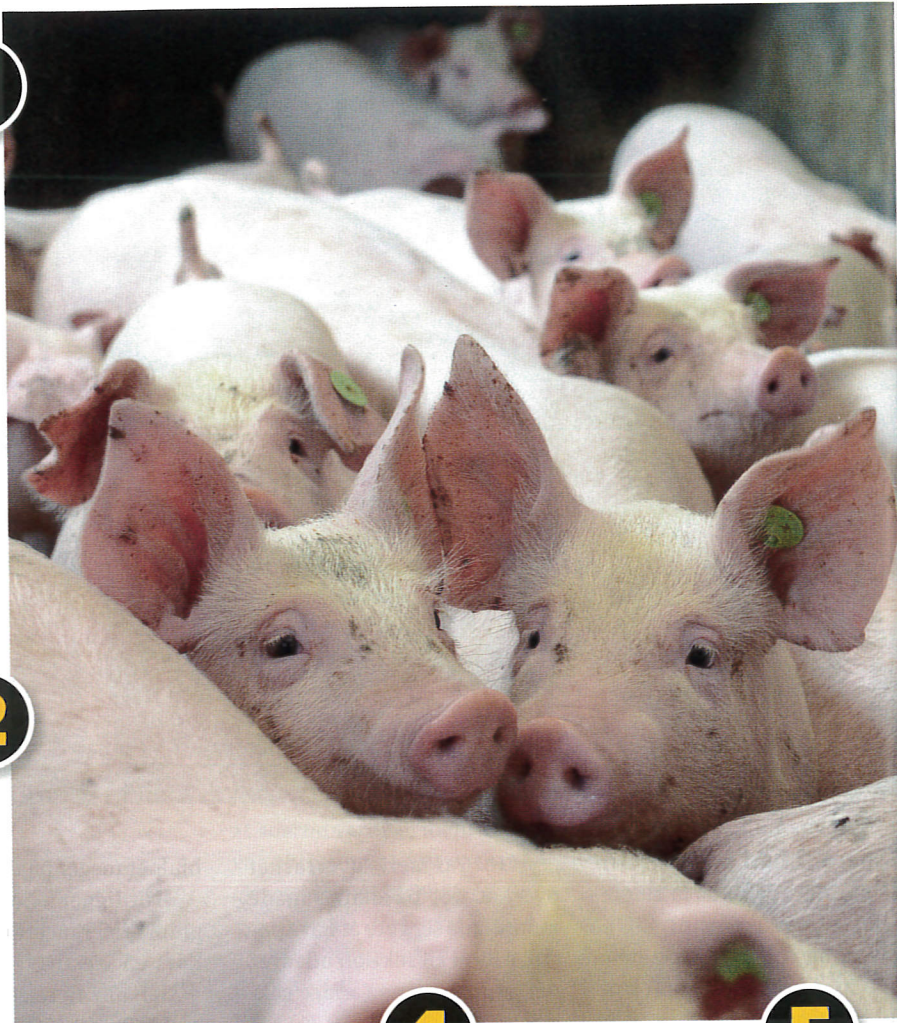
5 veje TIL PRRS SANERING

1 Vacciner avlsdyr

Det er svært at komme uden om vaccination af avlsdyr ved en sanering for prrs.

Karsten Westh blitz-vaccinerede sit sohold og alle smågrise i 2015. Året efter viste blodprøver, at der stadig var reagerter blandt unge avlsdyr. Derfor blev polte og gylte igen vaccineret, mens søer og smågrise gik fri.

Slagtesvin er ikke på noget tidspunkt vaccineret. Slagtesvinestalden ligger omkring 10 km fra soejendommen.

2 Overvågning via blodprøver

Der er efter Karsten Westh og Simon Åkerbloms udsagn taget et hav af blodprøver. Smågrisenes prrs-status er fulgt med blodprøver i alle sektioner hver måned.

»Blodprøver er den eneste måde at følge sygdommen på. Det er sjældent, at vi i forløbet ser kliniske tegn på prrs«, fortæller dyrlæge Simon Åkerblom.

Det var først, da alle blodprøver blandt smågrisene var frie, at man tog skridtet videre, og begyndte sanering af slagtesvinestalden.

3 Alt ind/alt ud produktion

Dyrlæge Simon Åkerblom var ikke klar over, at man flyttede de 10 til 20 mindste smågrise fra hvert 14-dages hold tilbage til næste sektion, så de kunne få 14 dage mere i klimastalden. Da han fandt ud af det, satte han straks en stopper for det.

»Sådanne tilbageførte grise vedligeholder virus. Derfor skal alt ind/alt ud produktionen gennemføres 100 procent«, understreger han.

Da besætningen stoppede den gamle praksis, kom der hurtigt mere ro på sygdommen i smågriseholdene.

4 Smittebeskyttelse

Næst efter vaccination er den interne smittebeskyttelse en af de faktorer, der betyder mest for, om en sanering bliver en succes.

»Stor ros til personalet for at overholde tøj- og støvleskift mellem de forskellige afdelinger og for at tage besværet med to indgange til staldene«, lyder det fra Karsten Westh.

I dag har de slækket lidt på smittebeskyttelsen, men de kan hurtigt skrue op for de forskellige tiltag, hvis det skulle være nødvendigt.

5 Sol og sommer er godt

Det vil nok ikke lykkes at sanere en slagtesvinestald i fuld produktion med mindre, man får hjælp fra solen og en masse uv-lys, men sommeren 2018 var som bekendt varm, tør og solrig.

»Det har uden tvivl øget chancen for succes med saneringen«, siger Karsten Westh, der ubetinget råder til, at man planlægger en sanering til at skulle gennemføres om sommeren.